

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců Mgr. Michala Bobka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **L. V.**, zast. JUDr. Josefem Šírkem, advokátem se sídlem Dr. Bureše 1185/1, České Budějovice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 8, proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 3. 2022, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 1. 2023, č. j. 64 Ad 8/2022-87,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 30. 3. 2022, č. j. X, ve věci přiznání starobního důchodu. Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba podaná k poštovní přepravě dne 20. 6. 2022 byla opožděná. Usnesením ze dne 6. 9. 2022, č. j. 64 Ad 8/2022-46, ji proto odmítl. Ke kasační stížnosti žalobce však Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 12. 12. 2022, č. j. 3 Ads 253/2022-29, uvedené usnesení krajského soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení. Konstatoval, že krajský soud v rozporu s ustálenou judikaturou kasačního soudu bez dalšího odmítl žalobu za situace, kdy dospěl k odlišnému okamžiku doručení správního rozhodnutí než uvedenému v žalobě, aniž žalobci umožnil se k této okolnosti vyjádřit a navrhnout důkazní prostředky k prokázání svých tvrzení. Tím zatížil řízení vadou, která mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí.

[2] Vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, podle něhož bylo třeba umožnit žalobci vyjádřit se k otázce opožděnosti žaloby a na základě toho zvážit potřebu dalšího dokazování, krajský soud v dalším řízení vyzval dne 2. 1. 2023 žalobce k vyjádření a současně žalobci přestřel okolnosti, z nichž pramenily jeho pochybnosti o včasnosti žaloby. Současně si krajský soud u žalované vyžádal originál doručky rozhodnutí žalované ze dne 30. 3. 2022.

[3] Žalobce v reakci na výzvu krajského soudu kromě jiného sdělil, že mu sice do domovní schránky bylo vloženo poučení podle § 23 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), toto však nebylo řádně vyplněno. Výzva k vyzvednutí zásilky poté obsahovala údaj o 15denní odběrní lhůtě (od 4. 4. 2022 do 19. 4. 2022). Proto se žalobce řídil toliko údajem o odběrní lhůtě. Lhůta pro podání žaloby začala běžet teprve 19. 4. 2022. Žalobce rovněž namítal, že doručku v daném případě nelze

považovat za veřejnou listinu nadanou presumpcí správnosti, neboť z pohledu zákonem stanovených náležitostí nebyla řádně vyplněna. V souvislosti s uvedeným žalobce parafrázoval a odkazoval na judikaturu správních i civilních soudů, mimo jiné rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2020, č. j. 6 Afs 231/2020 - 44, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2927/2006. V řízení před krajským soudem žalobce dále navrhl, aby mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů.

[4] Kasační stížností napadeným usnesením krajský soud žalobu odmítl. Po vypořádání námitek žalobce setrval i v dalším řízení na závěru, že žaloba byla podána opožděně. Vycházel z údajů obsažených v řádně vyplněné doručence, která coby veřejná listina požívala presumpci správnosti. Konstatoval, že žalobce nebyl doručujícím orgánem dne 4. 4. 2022 zastižen. Proto mu byla zanechána výzva k vyzvednutí písemnosti spolu s poučením o následcích jejího nevyzvednutí v 10denní úložní lhůtě. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Afs 231/2020-44, podle něhož okolnost, že poskytovatel poštovních služeb umožnil vyzvednutí písemnosti v delší než 10denní lhůtě, nemá vliv na nastoupení fikce doručení. K žalobcem předložené kopii písemnosti *„Podmínky pro vydání uložené poštovní zásilky a informace pro příjemce“*, v níž není zaškrtnuta kolonka potvrzující připojení poučení o právních následcích nevyzvednutí písemnosti, krajský soud uvedl, že z ní není zřejmé, že se týká projednávané věci.

[5] Žalobce (dále „stěžovatel“) nyní podanou kasační stížností napadá výroky I. a II. usnesení krajského soudu. Namítá nezákonnost usnesení podle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), spočívající ve vadách řízení před krajským soudem, v nesprávném posouzení otázky, zda žaloba proti rozhodnutí žalovaného byla podána opožděně, v nepřezkoumatelnosti odůvodnění usnesení, jakož i ve zmatečnosti řízení před soudem. Stěžovateli nebyla dne 4. 4. 2022 při marném pokusu o doručení rozhodnutí žalovaného do schránky vložena výzva k vyzvednutí zásilky spolu s poučením ve smyslu § 23 odst. 4 a 5 správního řádu (dále též jen *„standardizovaná výzva a poučení“*). Poštovní doručovatelka vložila do schránky pouze *„výzvu k vyzvednutí zásilky (modrý pruh)“* [patrně míněn tiskopis České pošty *“Výzva k vyzvednutí zásilky/Potvrzení o převzetí zásilky”* – pozn. soudu] s údajem o lhůtě k vyzvednutí do 19. 4. 2022. Standardizovanou výzvu a poučení stěžovatel údajně obdržel až společně s doručovanou písemností dne 20. 4. 2022, kdy mu tyto byly vloženy do schránky. Standardizovaná výzva s poučením však nebyla řádně vyplněna. Stěžovatel proto vycházel z informace o úložní lhůtě do 19. 4. 2022 a žalobu podal včas. Uvedené má za následek též nesprávný závěr krajského soudu týkající se zjevné neúspěšnosti stěžovatelova návrhu na ustanovení zástupce. V kasační stížnosti stěžovatel také postupně reaguje na jednotlivá tvrzení krajského soudu, která mají zakládat nesrozumitelnost napadeného usnesení. Podle stěžovatele takto mimo jiné *„[z]anechání poučení ve schránce nemůže v žádném případě plynout[t] z doručenky. Není zřejmé, jakou doručenkou má soud na mysli“*. Vady řízení poté stěžovatel spatřuje především ve skutečnosti, že krajský soud odmítl provést důkaz výsledkem svědkyně – poštovní doručovatelky. Z řady vyjádření v odůvodnění napadeného usnesení je konečně podle stěžovatele patrná zaujatost samosoudkyně krajského soudu JUDr. Terezy Kučerové rozhodující ve věci vůči němu. Tato soudkyně tak měla být z projednávání věci vyloučena.

[6] Nejvyšší správní soud (dále též jen „NSS“) se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti zabýval její přijatelností ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost

pokračování

svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským (městským) soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[7] Podstatný přesah zájmů stěžovatele Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS (k uplatnitelnosti zde vyslovených názorů na současnou úpravu srov. např. rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Podstatný přesah bude dán pouze v případech, kdy se kasační stížnost (1) týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu anebo (2) právních otázek řešených dosavadní judikaturou rozdílně. Podstatný přesah zájmů stěžovatele bude dán (3) rovněž v případě potřeby učinit odklon od ustálené judikatury. Konečně bude kasační stížnost přijatelná (4) tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Pokud se týče posledního z uvedených typových případů přijatelnosti, zásadní pochybení v napadeném rozhodnutí bude shledáno především tehdy, pokud krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zároveň však platí, že Nejvyšší správní soud není v rámci hodnocení přijatelnosti povolán přezkoumávat *jakékoliv* pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení *tak výrazné intenzity*, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. V rámci posouzení přijatelnosti také z povahy věci není místo pro plnohodnotný věcný přezkum napadeného rozhodnutí, tudíž se v uvedené souvislosti Nejvyšší správní soud omezuje na případy *zjevných* pochybení krajského soudu.

[9] Žádný z uvedených případů přijatelnosti není dán. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[10] Předně je nutno uvést, že NSS se k věci již částečně vyjádřil v usnesení ze dne 3. 5. 2023, č. j. 9 Ads 73/2023-72, jímž pro zjevnou neúspěšnost zamítl stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Na základě ustálené soudní judikatury konstatoval naplnění podmínek pro doručení rozhodnutí žalovaného fikcí, v důsledku čehož stěžovatel podal žalobu opožděně, což mělo za následek též zjevnou neúspěšnost stěžovatelova návrhu na ustanovení zástupce v řízení před krajským soudem. Stěžovatel sice v reakci na uvedené usnesení doručil Nejvyššímu správnímu soudu dne 30. 5. 2023 obsáhlé vyjádření, v němž mimo jiné tvrdil, že jak soudkyně krajského soudu, tak členové senátu Nejvyššího správního soudu rozhodující ve věci neporozuměli, oč vlastně jde, potažmo připojuje další polemiku se závěry soudu. Relevantní věcnou argumentaci nad rámec kasační stížnosti ze dne 27. 2. 2023 však nenabídl. V zásadě setrval na stěžejním stanovisku, že doručenka nikterak neprokazuje okamžik doručení písemnosti, neboť relevantní je pouze ústřížek „výzva a poučení“, který *„dává při správném vyplnění a doručení presumpci správnosti“*. Tento ústřížek stěžovateli při marném pokusu o doručení nebyl vložen do schránky, pročez se stěžovatel řídil informací o odběrní lhůtě uvedené na výzvě doručujícího orgánu.

[11] Nejvyšší správní soud proto znovu připomíná svoji ustálenou judikaturu citovanou v uvedeném usnesení č. j. 9 Ads 73/2023-72, podle níž podmínkou nastoupení fikce doručení

podle § 24 odst. 1 správního řádu je postup podle § 23 správního řádu, tj. uložení písemnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2014, č. j. 1 As 106/2013-44). K uložení písemnosti určené do vlastních rukou lze podle citovaného rozsudku přistoupit v případech, kdy „1) je známá adresa pro doručování (zde adresa trvalého pobytu žalobce); 2) občan má na této adrese domovní schránku nebo je zde jiné obdobné vhodné místo; 3) v této schránce nebo na tomto vhodném místě je zanechána výzva k vyzvednutí písemnosti s poučením, kde a kdy si ji může občan vyzvednout, včetně poučení o následcích jejího nevyzvednutí; 4) písemnost je uložena u doručujícího orgánu a připravena k vyzvednutí.“

[12] Pokud se týče naplnění třetí z uvedených podmínek, což stěžovatel rozporuje, v rozsudku ze dne 26. 11. 2020, č. j. 6 Afs 231/2020-44, (který se sice týkal úpravy doručování v daňovém řízení, avšak jeho závěry jsou plně přenositelné na obdobnou úpravu ve správním řádu) NSS dovodil, že „[p]ro řádné doručení uložené písemnosti fikcí [...] je rozhodující poučení a jeho znění obsažené na útržku obálky ‚Výzva a poučení‘, které adresáta srozumitelně a zřetelně poučuje o nastoupení fikce doručení uplynutím desátého dne od uložení. Na řádnosti takového poučení nemůže nic změnit ani obsah informace poskytovatele poštovních služeb ohledně doby, po kterou se žalobce mohl dostavit na pobočku pošty a zásilku si tam fyzicky vyzvednout, obsažené ve formuláři poskytovatele poštovních služeb ‚Výzva k vyzvednutí zásilky/Potvrzení o převzetí zásilky‘.“ (Srov. též rozsudky NSS ze dne 14. 11. 2018, č. j. 6 Azs 254/2018-17, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 149/2012-31, či ze dne 12. 5. 2008, č. j. 5 A 44/2007-93).

[13] K otázce prokazování skutečností týkajících se doručení správního rozhodnutí, a tedy i skutečností relevantních pro posouzení včasnosti žaloby proti správnímu rozhodnutí, rovněž existuje judikatura Nejvyššího správního soudu. Skutečnosti týkající se doručování prokazuje především doručenka (nacházející se taktéž na ústřížku obálky, v níž je písemnost doručována). Je-li totiž doručenka z pohledu zákonných náležitostí správně vyplněna, jedná se o veřejnou listinu nadanou presumpcí pravdivosti a správnosti údajů na ní obsažených (srov. citovaný rozsudek NSS č. j. 6 Afs 231/2020-44, dále rozsudek ze dne 5. 1. 2010, č. j. 2 Afs 87/2009-131). Údaje na řádně vyplněné doručence (včetně údaje o zanechání standardizované výzvy a poučení) adresát může rozporovat a zpochybnit. Musí tak ovšem učinit kvalifikovaným způsobem, tedy unést břemeno tvrzení a břemeno důkazní a předložit soudu věrohodnou, respektive srovnatelně pravděpodobnou verzi reality, podle níž údaje na doručence neodpovídají skutečnosti (např. rozsudky NSS ze dne 25. 5. 2016, č. j. 3 Azs 207/2015-49, či ze dne 16. 2. 2017, č. j. 9 As 103/2016-35, přiměřeně též rozsudky ze dne ze dne 26. 11. 2020, č. j. 6 Afs 231/2020-44, či ze dne 29. 11. 2007, č. j. 1 Afs 7/2007-169).

[14] Nejvyšší správní soud dále mimo jiné v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Ans 6/2008-48, konstatoval, že pokud by krajský soud rozhodoval o návrhu na ustanovení zástupce za situace, kdy je zjevné, že nejsou splněny podmínky řízení o podaném návrhu, a tento nedostatek podmínek řízení je neodstranitelný (což je též případ opožděnosti žaloby), musel by být tento návrh v každém případě zamítnut. Je-li zde totiž neodstranitelný nedostatek podmínek řízení, nemohl by být soudem ustanovený advokát navrhovateli nijak nápomocen k tomu, aby řízení mohlo pokračovat a aby navrhovatel mohl být v takovém řízení úspěšný; nebyly by tedy splněny podmínky § 35 odst. 8 s. ř. s. pro ustanovení zástupce.

pokračování

[15] Kasační stížnost stěžovatele se tudíž týká otázek, k nimž existuje judikatura NSS. Soud tuto judikaturu neshledává rozpornou, rovněž necítí potřebu se od ní odchýlit. Po předchozím kasačním rozsudku Nejvyššího správního soudu v této věci krajský soud v dalším řízení uvedenou judikaturu plně respektoval. Obsáhla tvrzení stěžovatele žádné pochybení krajského soudu, ani jiný negativní zásah do hmotněprávního postavení stěžovatele, neobsahují. Krajský soud proto v řízení nepochybil. V napadeném usnesení správně uzavřel, že k doručení rozhodnutí žalovaného došlo marným uplynutím 10denní úložní lhůty dne 14. 4. 2022. Lhůta pro podání žaloby tak uplynula dnem 14. 6. 2022, v důsledku čehož je stěžovatelova žaloba podaná k poštovní přepravě dne 20. 6. 2022 opožděná. S ohledem na uvedené krajský soud rovněž správně zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce, neboť žaloba stěžovatele z důvodu opožděnosti zjevně nemohla být úspěšná.

[16] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[17] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, věty první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4.) Stěžovatel v řízení úspěch neměl. Nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2023

JUDr. Radan Malík
předseda senátu